

Dr. Michael Holzmann und Dr. Hans Bohatta. *Deutsches Anonymen-Lexikon 1501—1850. Aus den Quellen bearbeitet von —. III. kötet L—R.* Weimar 1905. Gesellschaft der Bibliophilen. 8-r. 400 l.

Ujból megjelent egy kötete ennek a bibliografia terén majdnem egyedül álló vállalatnak, a harmadik, a mely az L—R betűket foglalja magában. Az első kötet (A—D) 1902-ben jelent meg és a számos toldalékot hozzászámítva, 14.000 számnál többet tartalmaz.¹ Már a következő évben, 1903-ban követte az elsőt a második kötet (E—K), mely 12.734 címet ölel föl,² míg a most megjelent harmadik kötet 12.822 számával valószínűleg utolsó-előtti kötete a műnek. A negyedik kötet kiadásával tehát, a mely valószínűleg ugyanolyan terjedelmű lesz, körülbelül 60.000 anonyma lesz a műben megfejtésével együtt, a mi a könyvtárosnak, és mivel minden tudomány szak képviselve van a műben, egyszersmind minden szaktudósnak nagy megkönnyebbitésül fog szolgálni, mert eddig minden művet külön kellett keresni minden lehető forrásban, és gyakran éppen arra a forrásra nem akadt az ember, a mely a keresve keresett megfejtést meghozta volna.

Ha a szerzők valamennyi általuk felhasznált könyvet felvették volna a forrásjegyzékbe, az kétségtelenül háromszor akkora volna, mint a milyen. Másrészt, minthogy a forrásművek közt monografiák vannak, a melyek csak egyes szerzővel, vagy egyetlen könyvvel foglalkoznak és ritkán említettnek a szerzők, minden ilyen esetben nem alkalmaztak rövidítést, hanem az egész forráscímet adták vissza. Ezért külön köszönet illeti őket. A források megnevezése különben is egyik első jó tulajdonsága a műnek, mivel az utólagos ellenőrzés és vizsgálat, különösen ha több szerzőnek tulajdonítatik a könyv, éppen ez által lehetséges. Ez a tulajdonsága a műnek annyival inkább elismerésre méltó, mivel vele a szerzők feladatukat megnehezítették és a legnagyobb pontosság kényszere alatt dolgoztak, minthogy e révén minden hiba nagyon könnyen felfedezhető.

Már eddig sem hiányzott e mű semmiféle nagyobb könyvtárban és a bibliofilek társaságának (melynek kiadásában e mű megjelenik) rendkívül megszorodott tagjai legvilágosabban bizonyítják, hogy e munka igazi szükségletet fedez.

A feldolgozott anyag gazdagságáról a terjedelmes czimszók tanuskodnak, melyek közül csak egyeseket említek: »Leben« (425-ször); ehhez még 8 oldal »Lebensbeschreibung«, »Lebensgeschichte«, »Lebensnachrichten« stb. járul. Továbbá: »Lehrbuch«, »Lehre«, »Leiden«, »Leitfaden«, »Lesebuch«, »Lettre«, »Lexikon«,

¹ V. ö. Magyar Könyvszemle 1903. évf. 81. l.

² V. ö. U. o. 426. l.

»Liebe«, a nagyon fontos czímszavak: »Lied« és »Lieder« (424-szer), »Liederbuch«, »Luther«, »Magazin« (115-ször), »Materialien«, »Memoiren«, »Memoria«, »Merkwürdigkeiten«, »Miscellanea«, »Miscellaneen«, »Miscellen«, »Mittel«, »Mitteilungen«, »Monatsschrift«, »Museum«, »Nachricht« és »Nachrichten« (598-szor), »Nachtrag«, »Noch«, »Notitia«, »Notiz«, »Notizen«, »Ob«, »Observationes«, »Ode« és »Oden« (130-szor), »Oratio«, »Ordnung«, »Patriot«, »Pharmakopoea«, »Philosophie«, »Plan«, »Praxis«, »Predigt« és »Predigten« (163-szor), »Probe«, »Process«, »Programm« és »Programme«, »Prüfung«, »Psalm« és »Psalmen«. »Quaestio« és »Questiones«, »Recht« és »Rechte«, »Rechtfertigung«, »Recueil«, »Rede« és »Reden« (156-szor), »Reflexions«, »Regeln«, »Register«, »Reise« (200-szor), »Reisebeschreibung«, »Reisen« (100-szor), »Relation«, »Religion«, »Replik«, »Responsio«, »Robinson« és sok más.

Mivel a szerzők művekben nemcsak az összes tudomány-szakokra vannak tekintettel, hanem, a mennyiben a szerző neve kitudódott, egyszersmind az 1501—1850 korbéli német és latin névtelen könyvekre is, és ezek között Magyarországeira is, elvárhatják, hogy e munkát Magyarország nagy, nyilvános és magán-könyvtárai is kivétel nélkül megszerzik, és pedig minél előbb, mivel, ha ugyan ódonkönyvkereskedésbe kerül e könyv, ára akkor is nagyobb lesz mint új korában (a munka két első kötete már most sem kapható 20 márkán alul); és mivel a Deutsches Anonymen-Lexikont, mint segédkönyvet, sem a könyvtártiszt, sem a tudós nem nélkülözheti.

Stockinger.

Thurzó Ferencz: *A nagybányai ev. ref. főiskola (Schola Rivulina) története 1547—1755* (Függelék: *Matrix illustris scholae Rivulinae.*) Nagybánya, 1905. VI, 286. l. Ára 4 korona.

Az 1901-ben megindult »Művelődéstörténeti Értekezések« 13-ik számát alkotja *Thurzó Ferencz* jelen munkája. Az értekezések a hazai művelődéstörténelem legifjabb munkásainak tollából kerülnek ki dr. *Békefi Remig* egyetemi tanár szakavatott vezetése mellett; nem a mai értelemben vett egyes vállalat ez, hanem azok munkáinak együttes kiadása, kik az egyetemen a magyar művelődéstörténelemből készítik el bölcsészdoctori értekezéseiket. Maga nemében úttörő és hazai művelődésünk megismerésére eddig egyedül álló értekezések sorozata.

Thurzó Ferencz művének nagy érdeme a szétszórt adatok összegyűjtése az 1755-ben megszűnt főiskola történetére. Az iskola belső életének leírása mellett elég helyet szentel a könyvtár ügyének is. Alapját a reformált katolikus plébánia könyveivel rakják le, mely részint adakozás, részint beszerzés útján gyarapodik, s 1669-ben rendezik a meglevő könyveket. Ekkor volt